



DİNİMİ ÖĞRENIYORUM



DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

ANKARA
2005

Önsöz

Diyabet İşleri Başkanlığı
Yayımlar : 625

Çocuk Kitapları : 159

Metin Yazarları
Alparslan Durmuş
Hatice Işlak
Ayas Aslan
Neriman Gökçeğöz Karatekin

Pedagojik Danışman
EDAM

Düzeltili
Mustafa Kaya
Ramazan Özalpdemir

Baskı
Sistem Ofset

Strazburg Cd. No: 7/A • Sıhırye/Ankara
Tel : (0.312) 229 18 81 - 395 81 12

Ankara, Temmuz 2005
ISBN : 975-19-3595-4

© Diyanet İşleri Başkanlığı
Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

Değişim Adresleri
Eskişehir Yolu 9. km. Çankaya / Ankara
Tel : 0(312) 295 73 06 • Faks : 284 72 88
web : www.diyabet.gov.tr
e-mail : diniyayinlar@diyabet.gov.tr

Bu kitap, Din İşleri Yüksek Kurulunun
15.07.2004 tarih ve 128 sayılı
kararıyla basılmıştır.

Göz aydınlığımız olan sevgili yavrularımız,
Kalplerimiz, hayatın ilkbaharını ve eğitim bakımından en verimli çağın yaşayan siz çocuklarımız için sevgiyle titiriyor.

Yeni güzellikleri sizinle yakalamak istiyoruz. Yarabşımız, İslam'la, güzellik ve iyiliklerle bezenmiştir. Allah sevgisi ve ahlak güzelliğini eğitimle hayatımıza yansıtır. Ancak o zaman Allah'a yarışırsanız güzel insan oluruz.

Elinizdeki kitap, bu düşüncelerden hareketle çocuk yarabşımızdaki güzellikleri ortaya çıkarmak yükümlülüğü ile hazırlandı. Hacmi küçük olsa da bilgi, duygu ve davranış dünyanıza anlamlı bir katkı sağlayacağına inanıyoruz. Çünkü bu kitapta, dinin öğretilmesini istediği faydalı bilgileri bulacaksınız. O'nun adıyla başlamanın verdiği iç huzuru, selâmlaşmanın yakınlaşmanın gücünü hissedeceksiniz. Söz ve davranış bütünlüğü içinde en iyi modeli, aile ve toplum yaşamı için temel ahlak ilkelerini ve bir kısmını da merakınıza bıraktığımız konular okuyacaksınız. İnanıyoruz ki okurken düşünecek ve duyacak; Rabbimizin yapmamız istediklerini, hoşunuza giderek yapacaksınız. Yapma dediklerinden de sakınacaksınız.

Dileğimiz, iyiliklere sevinmek, kötülüklerden sıkıntı duymak, kalbimizin bir karıncaya ezmeyecek kadar hassaslaşması ve bütün bunları özümsemek. Tercihlerimizi iyilikten yana kullanabilmek... Bunlar, bizim sorumluluklarımız ve siz de sorumluluk alabileceğiniz durumdasınız. Size güveniyoruz ve sizi önemsiyoruz.

Sevgiyle büyüyun ve geleceğe umutla yürüyün.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

çindekiler

MAN

4

I. Ünite

Yüce Yaratıcı'mız ve Rabbimiz : Allah 6

II. Ünite

1. Rabbimizin Emrindeki Manevî Görevliler : Melekler 11
2. İlahî Bilgi Kaynakları : Kutsal Kitaplar 12
3. Allah'ın Gönderdiği Seçkin Rehberler : Peygamberler 13
4. Bu Dünyadan Ötesi : Ahiret Hayatı 15
5. Allah'ın Şaşmaz Ölçüsü : Kader ve Kaza 17

BADET

20

I. Ünite

Rabbimizin Huzurunda Günde Beş Kez : Namaz 23

II. Ünite

Kötülüklerden Uzaklaşmayı Öğreten : Oruç 28

III. Ünite

1. Allah'ın Verdiklerinden Onun İçin Harcamak : Zekât 31
2. Kutsala Yolculuk : Hac 33

AHLÂK

36

I. Ünite

1. İslâm Güzel Ahlakı 38
2. Ahlak'ın Kaynağı Olarak Sevgili Peygamberimiz (a.s.) 40

II. Ünite

Kendimize ve Ailemize Karşı Görevlerimiz 42

III. Ünite

Çevremize ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerimiz 46

<man



incele-Arafltır-Düflün

*“Ey iman edenler!
Allah’a,
Peygamberine,
Peygamberine
indirdiği kitaba ve
daha önce indirdiği
kitaba iman edin.
Kim Allah’ı,
meleklerini,
kitaplarını,
peygamberlerini ve
ahiret gününü
inkâr ederse
derin bir sapıklığa
düşmüş olur.”*

(Nisâ Süresi, 136)

1. Şu kelimelerin anlamlarını ulaşılabildiğiniz sözlüklerden araştırıp defterinize yazınız: iman, mümin, İslâm, Müslüman, vahiy.
2. Günlük dilde sıklıkla kullandığımız ve içinde aşamadaki kelimelerden birisinin bulunduğunu birer deyim veya atasözü belirlemeye çalışınız: Allah, melek, Kur’an, peygamber, ahiret, kıyamet. Bu ifadelerin için kullandıkları arkadaşlarınızla tartışınız.
3. Din kültürü ve ahlak bilgisi, ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığının yayımlanmış olduğu aşamadaki kitaplardan imanla ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) İnanım ve Mutluyum, A. Mahir Pekşen.
 - b) Allah’a İnanıyorum, Ramazan Atılgan.
 - c) Allah’ım Seni Çok Seviyorum, Zarife Canan.

Allah'ın yarattığı bütün varlıklar arasında insan, ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Ona bu ayrıcalığı kazandıran en temel özellik düşünebilmesidir. İnsan düşünme yeteneği sayesinde iyi ile kötüyü, güzel ile çirkini, doğru ile yanlış birbirinden ayırt eder. İnsanın yeme, içme, uyuma gibi çeşitli istek ve ihtiyaçları vardır. Bunlar sağlanamazsa beden kendi işlevlerini yerine getiremez, varlığını sağlam bir şekilde sürdüremez. Aynı şekilde inanma, düşünme, sevme, sevinme, üzülme, erdemli olma gibi fizyolojik olmayan ihtiyaçları da bulunmaktadır. İnsanın en çok ihtiyaç duyduğu manevî ihtiyaç ise inanmak, iman etmektir. Ancak bu ihtiyaçları karşılanırsa insan, gerçek anlamda mutlu ve huzurlu olur.

İman, bir şeye hiçbir şüphe duymadan inanmak ve güven duymak demektir. İman eden kişiye de mümin denir. Dinimiz İslam'ın inanç (iman) esasları altı maddede özetlenebilir: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere iman etmek. Bunlar "Amentü" diye bilinen metinde sıralanır.



Amentü'yü bilmiyorsanız bir büyüğünüzden öğreniniz.

I. ÜNTE

Yüce Yaratacımız ve Rabbimiz: Allah

*"... Kim Allah'a iman ederse, Allah onun kalbini
doğruya iletir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir."*

(Teâbun Sûresi, 11)

*"En güzel isimler
Allah'ındır.
O'na o güzel
isimleriyle
dua edin."*

(A'râf Sûresi, 180)

İman esaslarının merkezini "Allah'a iman" oluşturur. Allah'a iman, O'nu tanımayı gerektirir. Biz O'nun sahip olduğu özellikleri, gönderdiği peygamberlerden ve Kutsal Kitaplardan öğrenebiliriz. Bu bilgi, O'nun, "esmâ-i hüsnâ" dediğimiz güzel isimlerinde özetlenmiştir.



Allah'ın Sıfatları

«man edip sevdi»imizi dile getirdi»imiz Allah, en güzel ve en üstün özelliklere sahiptir:

Zatî Sıfatlar	Sübûtî Sıfatlar
Vücûd <i>Vardır.</i>	Hayat <i>Mutlak dirdir.</i>
Kıdem <i>Başlangıç yoktur.</i>	«lim <i>Her şeyi bilir.</i>
Beka <i>Sonsuzdur.</i>	Semi <i>Her şeyi işitir.</i>
Vahdaniyet <i>Birdir.</i>	Basar <i>Her şeyi görür.</i>
Muhalefetün li'l-Havadis <i>Yaratılmışlara benzemez.</i>	Kelâm <i>Doğru ve güzel söz söyler.</i>
Kıyam bi-Nefsihi <i>Hiçbir şeye ve hiç kimseye ihtiyaç yoktur.</i>	«rade <i>Mutlak irade sahibidir.</i>
	Kudret <i>Her şeye gücü yeter.</i>
	Tekvin <i>Dilediğini yaratır.</i>

Allah, en yüce varlıktır. O ezeli ve ebedidir. Hep vardır ve daima var olacaktır. Birdir ve benzersizdir. Hiçbir varlık O'na benzemez. O hiçbir şeye muhtaç değildir. Herkes ve her şey O'na ihtiyaç duyar. Evrende ne varsa hepsinin gerçek sahibi O'dur.

O ölümsüzdür, mutlak diridir. O'ndan başka her şey geçicidir. O her şeyi ve herkesi engin bilgisiyle bilir. Hiçbir şey O'ndan gizlenemez. Akıl'mızdan geçen her şeyden haberdardır. Nerede olursak olalım, her sözü işitir ve her şeyi görür. Dua eden herkesi duyar ve onların isteklerine karşılık verir. Emir ve isteklerini peygamberleri aracılığıyla insanlara bildirir. Ne isterse kimseye muhtaç olmadan yapar, kimse O'nun isteğine engel olamaz. Dilediğini dilediği şekilde yaratır. Bir şeye "Ol!" dediğinde o şey olur. Bütün evreni O yaratmıştır. Yattıklarına bakılınca her birinde bir amaç bulundu ve her şeyin birbiriyle uyumlu olduğu görülür.

f g o d r h p u i e k m l y w

b

Çevrenizdeki varlıkların niçin yaratıldıklarını düşününüz. Bunların arasında size boşuna yaratılmış gibi görünenler var mı? Bu konuyu arkadaşlarınızla tartışınız. Her varlığın yaratılış amacını keşfetmeye çalışınız.

Allah'ın Adıyla...

Allah'a iman etmek, O'nu sevmeyi gerektirir. Sevmek ise sadece söylemekle olmaz, sevginin davranışlarla ortaya konması gerekir. Allah'a iman eden kişinin O'nun emir ve isteklerini yerine getirmeye çalışması bundan dolayıdır. Allah'ın, kendini her an gördüğünün bilincinde olan insan bütün davranışlarında O'nun hoşnutluğunu kazanma amacı taşır. Bu da Allah'ı daima hatırlamak olur. Kişinin Allah'ı hatırlamasının belirtilerinden biri de başlayacağı her işten önce "besmele" çekmesidir. Besmele çekmek, "Bismillahirrahmanirrahim" cümlesini söylemek demektir. Bu cümlenin anlamı şudur: "Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla." Bu ifadeyi kısa olarak "Bismillah" diye de söyleriz. Bunun anlamı ise "Allah'ın adıyla" demektir. Bizler, besmele çekerek üç şey yapmış oluruz:

- Allah'a olan inancımıza ifade ederiz.
- Başlayacağımız işte Allah'tan yardım isteriz.
- O'nun her an bizimle olduğunu dile getiririz.

Bismillahirrahmanirrahim



Allah'ın güzel isimlerinden yedisini öğrenip haftanın her bir günü bunlardan birisiyle O'na dua ediniz.

Örnek: "Sen Hafîz'sin, koruyansın; beni tüm kötülerden ve kötülüklerden koru Allah'm!"



Aşağıda günlük dilde sık sık kullandığımız deyimler ve özdeyişler bulunmaktadır. Çevrenizdekilere sorarak listeyi genişletiniz. Dilimizde niçin içinde "Allah" adı geçen bu kadar çok deyim ve ifadenin bulunduğunu hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.



- | | | |
|--|---|---|
| <i>Allah analı babalı büyütsün.</i> | • | • Allah sabır versin. |
| <i>Allah bereket versin.</i> | • | • Allah sevdiğine kavuştursun. |
| <i>Allah bir kapıyı kaparsa bin kapı açar.</i> | • | • Allah uçamayan kuşa alçacak dal verir. |
| <i>Allah emek yemez.</i> | • | • Allah verirse el getirir, sel getirir, yel getirir. |
| <i>Allah iyiliğini versin.</i> | • | • Allah'a şmarlak. |
| <i>Allah korusun.</i> | • | • Allah'ın dediği olur. |
| <i>Allah rahatlık versin.</i> | • | • Kork Allah'tan korkmayandan! |
| <i>Allah rahmet eylesin.</i> | • | • Söz bir, Allah bir! |
| <i>Allah dost olduktan sonra kılıcın</i> | • | • Allah insana bir ağız iki kulak vermiş, |
| <i>aşağıdan da olsa keser.</i> | | <i>bir söyleyip iki dinlesin diye.</i> |
| <i>Allah bir, Peygamber hak; pekmaz</i> | • | • Allah yardım ederse kuluna, her iş |
| <i>kara, yoğurt ak.</i> | | <i>girer yoluna.</i> |

Allah'a iman Eden İnsan...

- ✓ Allah'ı sever, Allah'ın da kendisini sevdiğini bilir.
- ✓ Allah'ın her şeyi gördüğünü ve her sözü işittiğini bildiği için yalnızken de, başkalarıyla birlikte olduğunda da dürüst ve erdemli davranır, içi dışı bir olur.
- ✓ Allah'ın adil olduğunu, adil olanları sevdiğini bilir; kimseye haksızlık etmez ve haksızlığa da boyun eğmez.
- ✓ Dünyadaki her şeyin Allah tarafından yaratıldığını bildiğinden dolayı bütün varlıklara sevgi ve merhametle davranır.
- ✓ Allah'ın bütün duaları işittiğini bilir; her zaman Allah'a sığınır ve güvenir. Böylece her türlü zorluğun üstesinden gelme gücü kazanır.
- ✓ Yaratılış amacını, nereden geldiğini ve nereye gideceğini bilir ve kendisini güvende hisseder.

II. ÜNTE

1. Rabbimizin Emrindeki Manevî Görevliler : *Melekler*

Allah'ın nurdan yarattı ve gözümüzle göremediğimiz varlıklara melek denir. Meleklerin cinsiyeti yoktur. Onlar yiyip içmezler, Allah'ın emirlerini hiç itiraz etmeden yerine getirirler. Sürekli olarak, gece gündüz Allah'ı anarlar. Müminler için dua ederler. Her birinin farklı görevleri olan meleklerin kesin sayısını sadece Allah bilir. Meleklerden dört tanesi Cebrail, Mikail, Sıfîl ve Azrail'dir.

Meleklerle İnan Eden İnsan...

- ✓ Hiçbir zaman yalnız olmadı, koruyucu (hafaza) melekleri aracılığıyla Allah'ın, kendisini koruyup kolladığını bilir.
- ✓ Yazıcı meleklerin (kirâmen kâtîbîn), kendisinin yaptığı iyi ve kötü her şeyi kaydettiklerini bilir; davranışlarında daha dikkatli olur.
- ✓ Meleklerin kendisi için dua ettiklerini bilir; o da hem kendisi hem de diğer Müslümanlar için dua eder.

"Göklerde ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a boyun eğdiler..."
(Nahl Sûresi, 49)

2. ‹lâhî Bilgi Kaynakları› :

Kutsal Kitaplar

*“...Allah,
müjdeciler ve
uyarılar olarak
peygamberler
gönderdi
ve beraberlerinde,
insanların
anlaşmazlığa
düştikleri şeyler
konusunda,
aralarında
hüküm vermek
üzere kitaplar
hak olarak
indirdi...”*

(Bakara Süresi, 213)

Kutsal kitaplar, Allah'ın mesajın, emir ve yasakların insanlara bildirdiği bilgileri içeren kitaplardır. Bunlar, insanın dünyada iyiyi, doğruyu ve güzeli bulabilmesi ve kötü şeylerden sakınması için Allah tarafından insanlara gönderilen yol gösterici birer kılavuzdur. Bu kitaplar şunlardır: Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an. Kutsal kitaplar farklı zamanlarda farklı toplumlara gönderilmiş olsa da hepsi aynı çarıyı yapar: Sağlam bir iman, doğru bir davranış, güzel bir ahlak. Diğer kitaplar belirli bir topluma, son kitap Kur'an ise bütün toplumlara gönderilmiştir. Allah'ın en son mesajı Kur'an, dünyanın sonuna kadar geçerli olmak üzere sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed'e (aleyhisselam) indirilmiştir. Diğer kitapların orjinalleri korunmamıştır. Kur'an ise bir harfi bile değişmeden korunmuştur. Kıyamete kadar da hiç değişmeden varlığını sürdürecektir. Dünyada en çok okunan kitap Kur'an'dır. Okunması da ibadettir.



*Allah'ın, Kur'an'dan önceki kitapları
hangi peygamberlere gönderdiğini araştırınız.*

Kitaplara ‹man Eden ‹nsan...

- ✓ Allah'›n, insanlar› d›nya hayat›nda rehbersiz b›rakmad›¤›n›, onlara yol g›sterdi¤›ini bilir; Allah'a olan g›veni artar.
- ✓ Allah'›n mesaj›n› anlamaya ve anlamad›klar›n› uygulamaya ‹al›Œ›r.
- ✓ Allah'›n kitab›n› okur; okudukla-r›n›n g›n›llere huzur ve Œifa verdi¤›ini bilir.
- ✓ Kur'an-› Ker›m'i eline ald›¤›nda kendisi gibi milyonlarca M›sl›man›n ayn› kitab› okudu¤›unu bilir ve b›ylece birlik ve beraberlik duygusu geliŒir.



Kur'an

3. Allah'›n G›nderdi¤i Se‒kin Rehberler : Peygamberler

Allah, ‹eŒitli zamanlarda do¤ru yolu g›stermek ‹zere, g›nderdi¤i kitaplar› insanlar›n en do¤ru Œekilde anlamalar› ve uygulamalar› i‒in rehberler g›ndermiŒtir. Bu rehberlere peygamber denir. Peygamberler, Allah'›n mesaj›n› anlatma, ‹pzetme ve uygulama g›revlerini eksiksiz olarak yerine getirmiŒlerdir. Onlar hayat›n her alan›nda ‹rnek olurlar. Peygamberler, iman edip iyi ve yararlı iŒler yapan insanlara ulaŒacaklar› g›zel ‹d›lleri m›jdelemiŒlerdir. Ayr›ca, Allah'›n buyruklar›na uymazsak

"Biz peygamberleri ancak m›jdeleyiciler ve uyar›clar olarak g›ndeririz. Kim iman eder ve kendini d›zeltirse onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak de¤illerdir." (En'›m S›resi, 48)

karşılaşacağımız kötü sonuçlar hakkında da bizleri uyarmışlardır. Onlar kendi toplumlarında dürüst, güvenilir, erdemli, zeki ve günah işlemeyen kişiler olarak öne çıkmışlardır. Allah insanlara pek çok peygamber göndermiştir, ancak Kur'an'da sadece yirmi beş peygamberin adı geçer.

Allah'ın en son mesajı Kur'an'ı bize ulaştıran son rehber ise sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.)'dir. O, Allah'ın gönderdiği peygamberlerin sonuncusudur. Bütün insanlara bir merhamet kaynağı olarak gönderilmiştir. O, Kur'an mesajının hayatına uygulayan örnek insandır.

Peygamberlere **«man Eden insan...**

- ✓ Her alanda onları kendisine örnek alır.
- ✓ Dürüstlük ve doğruluk örneği olan peygamberler gibi dürüst olmaya çalışır.
- ✓ Peygamberlerin davranış ve uygulamalarını öğrenir, bunları kendi hayatında uygulamak için çaba gösterir.
- ✓ Peygamberlerin herkese adil davranışlarını bilir, kendisi de onlar gibi adil olmaya çalışır.



*Kur'an'da adı geçen peygamberleri öğreniniz.
Günümüzde bu adlardan hangilerinin kullanıldığını araştırınız.*

4. Bu Dünyadan Ötesi :

Ahret Hayatı

Hayatı da ölümü de yaratan Allah'tır. Canlı olan her şey dünyaya gelmekte, yaşamakta ve ölmektedir. Sonbahar geldiğinde ağaçların yaprakları sararıp dökülmeye başlar; ilkbaharla birlikte ağaçlar yeşerir, çiçeklenip meyve verir. İnsanlar da böyledir. Her insan bir gün ölecektir. Ancak ölüm bir son değil, yeni ve farklı bir hayatın başlangıcıdır.

Her canlının bir sonu olduğu gibi içinde yaşadığımız evrenin de bir sonu vardır. Evrenin varlığının son bulup yok olmasına kıyamet günü denir. Kıyametin zamanını Allah'tan başka kimse bilemez. O anın gelecektir. Kıyametten sonraki dönemin adı ahiret hayatıdır.

Allah, dünya hayatını iyiler ile kötülerini birbirinden ayırt etmek üzere bir sınav yeri olarak var etmiştir. Kimseye haksızlık etmeyen ve adaletli olan Allah, buyruklarına uyanlar ile uymayanları ahirette adil bir şekilde yargılayacaktır. Dünya hayatı ahiret için bir hazırlıktır. Bu dünyada yaptığımız işler, ahirette yolumuzu ya aydınlatacak ya da karartacaktır.

"Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten kaçınanlar, cennetler içinde ve onların başındadır. Onlara, 'Girin oraya esenlikle, güven içinde' denilir. Biz onların kalplerindeki kini söküp atık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılaştıkları otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değildir." (Hicr Suresi, 45-48)

*Dilimizde mahşerle ilgili kullanılan deyimleri belirleyiniz.
Arkadaşlarınızla bunların hangi durumlar için kullanıldığını tartışınız.*

Ahret hayatı herkesin yeniden dirileceği ve adaletle yargılanacağı günle başlayacaktır. Yargılanma gününde (mahşer) herkes Allah'ın huzuruna çıkacaktır. Sonuçta kim ufacık iyilik yapmışsa onu görecek, kim ufacık kötülük yapmışsa o da onu görecektir.

Dünya hayatında Allah'ın buyruklarına uygun yaşamayanlar, tövbe edip başlanmazsa ceza yeri olarak cehenneme gireceklerdir. Allah'ın buyruklarına uygun yaşayanlar ise eşî benzeri olmayan çeşit çeşit ödüllerin, her türlü meyvenin ve her türlü nimetin bulunduğu cennette yaşayacaklardır. Orada ne yakıcı sıcak, ne dondurucu soğuk vardır. Cennette herkese gözünün gördüğü ve canının çektiği her şey ikram edilecektir.

Ahirete Keman Eden Knsan...

- ✓ İyi ya da kötü, yaptığı hiçbir şeyin karşılıksız kalmayacağını bilir.
- ✓ Allah'ın cennette kendisi için hazırladığı nimetlere kavuşmak için O'nun buyruklarını yerine getirmeye çalışır.
- ✓ Dünya hayatının bir tarla, ahiretin de ürün toplama zamanı gibi olduğunu bilir; dünyadaki hayatını en güzel şekilde değerlendirmeye çalışır.
- ✓ Zayıfın güçlüden hakkını alacağı bir günün mutlaka olacağını bilir; kimseye haksızlık yapmaz.



Cennette Allah'ın size ne tür nimetler sunmasını istersiniz?

5. Allah'ın Şaşmaz Ölçüsü : Kader ve Kaza

Allah, evrende neyin, ne zaman ve ne şekilde olacağını daha o şeyler olmadan önce sonsuz ve mutlak bilgisiyle bilir. Çünkü evreni yaratan ve ondaki her şeye ince ve şaşmaz bir ölçü koyan Allah'tır. Allah, insanı yaratmış, davranış ve hareketlerinde onu serbest bırakmıştır. İsteyen doğuruyu, isteyen yanış tercih eder. Allah, insanın nasıl hareket edip hangi sonuçla karşılaşacağını da engin ilmiyle bilir. Allah'ın her şeye bir ölçü ve düzen belirlemesine, her şeyi bilip takdir etmesine kader; vakti gelince bu bilginin gerçekleşmesine ve olayların meydana gelmesine de kaza denir.

"Hiçbir şey yoktur ki hazineleri yanımızda olmasın. Biz onu ancak belli bir ölçüyle indiririz."

(Hicr Süresi, 21)

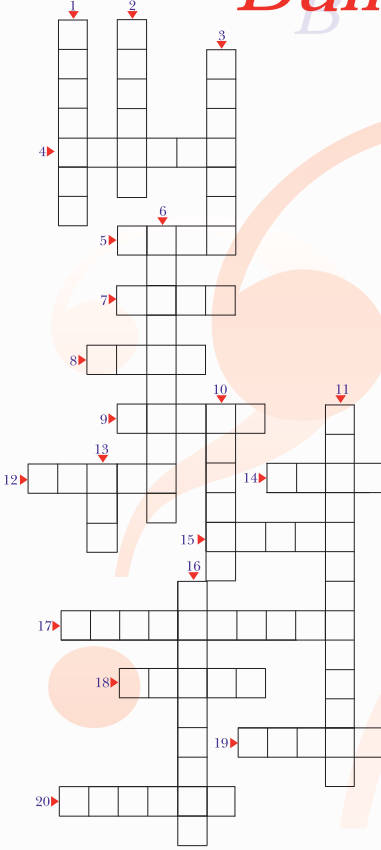
Kadere iman Eden İnsan...

- ✓ Allah'ın her şeyi bildiğine, O'nun bilgisi olmaksızın bir yapmanın bile kâıdamadığına inanır.
- ✓ Allah'ın evrende var ettiği dengiyi korumaya ve bozmamaya dikkat eder.
- ✓ Allah'ın her şeyi bir düzen içinde yarattığını bilir ve bu düzenin bir parçası olarak karşılaştığı zorluklarla mücadelede Allah'a güvenir.



©1994, Hasan Aycın, Bocuğat, YediGeceKitapları

Bulmaca



- 1. Allah'ın mesajlarını peygamberlere taşıyıp bildiren meleğin adı.
- 2. Peygamberlerin, Allah'tan aldıkları buyrukları ve yasakları insanlara eksiksiz bir şekilde ulaştırmaları.
- 3. Adalet, yiğitlik, ağırbaşlılık, cömertlik gibi güzel özelliklere sahip olan Peygamber Efendimizin (a.s.) "seçilmiş" anlamına gelen ismi.
- 4. İnsanların dünyada yaptıklarının karşılıklarını görecekleri sonsuz yaşam.
- 5. Allah'ın "varlığının sonu olmaması, sonsuz olması" anlamındaki sıfatı.
- 6. Allah'ın üstün özellikleri ve güzel isimleri anlamına gelen ifade.
- 7. Hiçbir şüpheye yer vermeyecek biçimde içten ve yüreктen inanmak.
- 8. Yüce Allah'ın "her şeyi bilen" anlamındaki ismi.
- 9. Allah'a, Hz. Peygamber'e ve onun bildirdiği şeylere yüreктen inanan kimse.
- 10. Hz. İbrahim'in, kendisi de peygamber olan büyük oğlu.
- 11. İmanın en özlü ve kısa ifadesi olan "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah" cümlesinin adı.
- 12. Allah'ın, kullarına yol göstermek ve onları aydınlatmak için, son elçisi Hz. Muhammed'e indirmiş olduğu yüce kitabımızın adı.
- 13. Yüce Allah'ın "koruyucu, besleyici, eğitici, efendi" anlamlarına gelen ismi.
- 14. Rabbimizin "dost" ve "yardımcı" anlamındaki ismi.
- 15. "Yüce Allah'a boyun eğmek, Hz. Peygamber'in din adına bildirmiş olduğu şeylerin hepsini kalp ile onaylayıp dil ile söylemek, inandıklarını yaşamak, bu inancı benimsediğini söz ve davranışlarıyla göstermek" anlamına gelen dinimizin adı.
- 16. Kur'an'da imanla birlikte bahsedilen, "bilinçle yapılan iyi iş, güzel davranış, olumlu eylem" anlamındaki kavram.
- 17. Allah'ın bir ve tek olması; varlığının, sıfatlarının ve fiillerinin eşi, benzeri ve ortağının bulunmaması anlamındaki sıfatı.
- 18. İnanılması zorunlu olan ilke, iman esası, itikat.
- 19. Allah'ın Hz. İsa'ya gönderdiği kutsal kitabın adı.
- 20. Çeşitli nimetlerle bezenmiş olan ve müminlerin sonsuza kadar içinde kalacakları yer.

Allah'ım!

Rahmânsın; ayrım yapmadan merhametini gösterensin, bize merhamet göster.
Rahîmsin; seni sevenleri sevginle kuşatansın, bizi sevdiklerinin arasına kat.
Kuddûsün; her türlü eksiklikten uzaksın, bizi kirlerimizden temizle.
Selâmsın; her türlü tehlikeden korursun, bizi korkularımızdan kurtar.
Mü'minsin; kalplere güven salansın, bizi sana olan güvenimizle dinç kıl.
Azîzsın; sonsuz ve yüce onur sahibisin, bizi onursuz eyleme.
Mütekebbîrsin; her şeyden büyüsun, bizi büyüklenmekten koru.
Bârîsin; her şeyi birbirine uygun yaratansın, bizi bu uyumdan uzaklaştırma.
Musavvîrsin; her varlığa güzel şekil verensin, bize bu güzelliği koruma gücü ver.
Gaffârsın; çok çok affedensin, bizi affından mahrum etme.
Vehhâbsın; bol bol hediyeler verensin, bizi hediyelerinle sevindir.
Rezzâksın; herkese rızık verensin, soframız nimetsiz bırakma.
Fettâhsın; her şeyi sonuna kadar açansın, yüzümüze kapıyı kapama.
Alîmsin; her şeyi hakkıyla bilensin, bizi cahil olmaktan koru.
Kâbîdsın; istediğini daraltansın, bizi darlığa düşürme.
Bâsîtsın; istediğini genişletensin, bizi genişlikle soluklandır.
Hâfîdsın; dilediğini alçaltansın, bizi küçük düşürme.
Râfîsin; dilediğini yükseltensin, bizi yücelere çıkar.
Muîzsün; izzet ve şeref verensin, bize şeref nasip et.
Müzîlsün; hor ve hakir kılansın, bizi hakir kılma.
Semîsin; gizli açık her sözü işitensin, bizi sana seslenmekten uzaklaştırma.
Başîrsün; her şeyi bütün incelikleriyle görensün, bize inceliği göreceğ göz ver.
Adlîsin; adaleti hakkıyla uygulayansın, bizi zulümden uzak eyle.
Latîfsün; lütfu ve keremi bol olansın, bizi lütuf denizinde yüzdür.
Habîrsün; her şeyden haberdar olansın, bizi kendimizden habersiz eyleme.
Halîmsün; yarabıklarına yumuşak davranansın, bize yumuşak davranmayı öğret.
Azîmsün; azamet ve büyüklük sahibisin, bizi küçük düşürme.
Gafûrsun; kullarının günahlarını bağışlayansın, günahlarımızı un ufak eyle.
Şekûrsün; şükürleri kabul edensin, bize şükretme imkân ver.
Hafîzsün; her şeyi koruyansın, bizi çirkinliklerden koru.
Hasîbsün; her şeye hesap soransın, bizi veremeyeceğimiz hesaba düşürme.
Kerîmsün; iyilik ve ikram bol olansın, bize cömert olmayı öğret.
Rakîbsün; bütün varlıklar üzerinde gözcü olansın, bize gözlendiğimizi unutturma.
Mucîbsün; duaları kabul edensin, dualarımızı karşılıksız bırakma.
Hakîmsün; her şeyi yerli yerince yapansın, bizi yararsız işlerden uzaklaştır.
Vedûdsun; kulların çok sevinsin, bize sevmeyi öğret.
Bâissün; ölüleri diriltensin, bizi mutlu olarak dirilt.
Şehîdsün; her şeye şahit olansın, seni sevdiğimize şahit ol.
Haksın; tek hakikat sensin, bize hakikatinden ilham et.
Vekîlsün; kendisine güvenilensin, bize sana güvenmeyi unutturma.
Kavîsin; güç ve kuvvet sahibisin, bizi sevginle güçlendir.
Metînsün; hiç sarsılmayansın, bizi zayıflığımızla baş başa bırakma.
Velîsin; inananların dostusun, bizi dostluğuna kabul buyur.
Hamîdsün; övgüye lâyık olansın, bize seni övme zevkini tattır.

İbadet



Önce Araştır-Düflün



*"De ki:
Şüphesiz benim
namazm da,
diğer ibadetlerim de,
yaşamam da,
ölümüm de
âlemlerin Rabbi
Allah içindir."
(En'âm Sûresi, 162)*

1. Kelime-i şehadet, namaz, oruç, zekât ve hac kelimelerinin anlamların ya da bu ibadetlerle ilgili şiir, öykü, bilmece bilip bilmediklerini büyüklerinize sorunuz. Öğrendiklerinizi defterinize kaydediniz.
2. Bu üniteyi işleyeceğimiz zaman süresince arkadaşlarımızla birlikte karar vererek her bir haftay bir konuya ayırınız: Camiler ve Din Görevlileri Haftası, Yoksulları Gözetme Haftası gibi.
3. "Allah'ın sevgisini kazanmak için yapılan her iş ibadettir." sözü üzerine gündelik hayatınızdan örnekler vererek arkadaşlarımızla konuşunuz.
4. Ramazan ayı neden önemlidir ve Kadir Gecesi niçin bin aydan hayırlıdır? Arkadaşlarımızla bilgilerinizi paylaşınız.
5. Din kültürü ve ahlak bilgisi ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığının yayımladığı olduğu aşamadaki kitaplardan ibadetle ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) Cep İlmihali, Mehmet Soyman
 - b) Ramazan ve Oruç, Seyfettin Yazıcı
 - c) İslam Dininde Haramlar ve Büyük Günahlar, Lütfi Şentürk

«badet, Allah'a gönülden isteyerek yönelmek, boyun eğmek ve itaat etmek demektir. «badet, Yaratan'a olan sevginin sonucudur ve sadece Allah için yapılır. Bütün ibadetlerin temelinde Allah'a iman bulunur.

«nsan, Yaratan'a olan sevgisini nasıl gösterir? Onun neden hoşnut olacağını nasıl bilir? Kur'an-ı Kerim'de Peygamber Efendimize (a.s.) insanlara şu çağrıyı yapması emredilmiştir: "De ki: Eşer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayan-dır, çok merhamet edendir." (Âl-i «mrân Sûresi, 31) Demek ki gerektiği şekilde ibadet etmek, ancak Peygamber Efendimize (a.s.) inanıp onun izinden gitmekle mümkündür. Zaten bütün ibadetlerin esası, Allah'a ve Peygamber Efendimize (a.s.) inanmak ve bağlılığını ifade etmektir ki bu da kelime-i şehadette özetlenmiştir:

***Kabul ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur.
Ve şahidim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.***

«nsanın, inancı gereği yaptığı iyi, olumlu ve faydalı her davranışı ibadet sayılır: Allah yolunda çaba göstermek, iyiliği özendirmek, kötülüğe engel olmak, Kur'an okumak gibi. Namaz, oruç, hac ve zekât ise «slâm'ın temel ibadetleridir. Bu ibadetlerin zamanı, yeri, yapılış tarzı ve miktarı dinimizce belirlenmiştir.

Akl sahibi, ergenlik çağına ulaşmış ve gerekli şartlar taşıyan her müslüman bu ibadetleri yerine getirmekle yükümlüdür. Bu özellikleri taşıyan insanlara mükellef denir. Dinimize göre mükelleflerin bütün davranışlarının bir adı vardır:



Bir günde kılınan beş vakit namaz esnasında "Allahu Ekber" sözünü kaç kere tekrarladığınızı sayınız. Büyüklerinize bu sözün anlamı ve hayatımızdaki yeri üzerine tartışınız.



Farz

Yapılması dinimizin kesin bir dille emrettiği, mükelleflerin yapmaları zorunlu olan, yapmadıklarında da günahkâr sayılacakları davranışlardır. Sözüde durmak, namaz kılmak, adaletli davranmak gibi.

Haram

Yapılması dinimizin kesin bir dille yasakladığı, mükelleflerin yapmamları gereken, yaptıklarında da günah işlemiş olacakları davranışlardır. Yalan söylemek, dedikodu yapmak, hırsızlık yapmak gibi.

Sünnet

Peygamberimizin yaptığı ve yapmasını tavsiye ettiği davranışlardır. Güler yüzlü olmak, dişleri fırçalamak, güzel giyinmek gibi.

Mekruh

Dinimizce kesin olmayan bir delil ile yapılması yasaklanan davranışlardır. Yerlere çöp atmak, namaz kımlarken etrafıyla ilgilenmek gibi.

Mübah

Dinimizin mükellefleri yapıp yapmamakta serbest bıraktığı davranışlardır. Yiyip içmek, gezip dolaşmak, israfa kaçmadan alışveriş yapmak gibi.

I. ÜNTE

Rabbimizin Huzurunda Günde Beş Kez : Namaz

İslâm'ın temel esaslarından biri namaz kılmasıdır. Namaz, Allah'ın anma ve O'na yakarma amacıyla belirli şart ve hareketlerle günde beş defa yerine getirilen bir farzdır. Kişiyi manen Allah'a yükseltir. Namaz, imandan sonra dinin en önemli emridir.

Namazın vaktinde kılınması Allah'ın en sevdiği davranışlar arasındadır. Daha önceki dinlerde de namaz farz kılınmıştır. Herhangi bir mazeret veya meşru bir gerekçe olmaksızın namazın terk edilmesi büyük günahdır. Su bulunmadığında teyemmüm yaparak, hasta olunduğunda oturarak ya da yatarak da olsa namaz kılınması emredilmiştir.

*"Şüphesiz ki
Ben Allah'ım.
Benden başka
hiçbir ilâh yoktur.
O hâlde
Bana ibadet et ve
Beni anmak için
namaz kıl."*
(Tâ Hâ Suresi, 14)



**Namaz dinin direği,
Müminin miracı,
Gözümüzün nuru,
Cennetin anahtarıdır.**



Namazın Farzları

Namazın 12 farzı vardır. 6'sı namaza başlamadan önce yapılır; bunlara namazın şartları denir. 6'sı da namazın içinde uygulanır; bunlara da namazın rükünleri denir.

I. Namazın Şartları

Namaz, insan ile Allah arasında bir tür buluşmadır. Böyle önemli bir buluşma hazırlıksız olmaz. Namaza başlamadan önce yerine getirilmesi gereken bazı şartlar vardır:

1. Hadesten taharet: Hükmî kirlilikten temizlenmek demektir. İnsan, Yaratana karşı her türlü olumsuzluktan arınmış ve temizlenmiş olarak çıkmalıdır. Abdest ve gusül, namazdan önce pisliklerden temizlenmek demektir.
2. Necasetten taharet: Namaz kılınacak yerin ve namaz kılacak kişinin üzerindeki kuyafetlerin temiz olması gerekir. Peygamber Efendimiz (a.s.) "Namazın anahtarı temizliktir." buyurmuştur (Ebu Davud, Taharet, 31/61)
3. Setr-i avret: Avret yerini örtmek demektir. Namaz kılacak kişinin örtülmesi gereken yerlerini örtmesi gerekir.
4. İstikbal-i kâbe: Kâbe'nin bulunduğu yöne dönmek demektir. Kalbin Allah'a yönelmesi anlamını ifade eder.
5. Vakit: Her namazın kendine ait bir vakti vardır ve o vakitte kılınır. Uyuma ya da unutkanlık durumunda vaktinde kılınamayan namazlar en kısa zamanda kaza edilmelidir.
6. Niyet: Namaz yalnızca birtakım şekillerin yerine getirilmesi değildir. Bu hareket ve şekillerin namaz amacıyla yapılması şarttır. Bunu ayrıca dil ile ifade etmek de güzeldir.



“Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayasızlıktan ve kötülüklerden alıkoyar. Allahı anmak elbette en büyük ibadettir. Allah yaptıklarınızı biliyor.”

(Ankebüt Süresi, 45)



II. Namazın Rükünleri

Namazın şartlarını yerine getiren kişi artık namazın kılabilir. Namaz esnasında da yapılması gerekenler vardır. Bunlara namazın rükünleri denir:

1. İftitah tekbiri: Her namaza mutlaka Allah'ın yüceliğini ifade eden “Allahu Ekber” sözüyle başlamak.
2. Kıyam: Gücü yetenlerin namazı ayakta kılması gerekir.
3. Kıraat: Kur'an okumaktır.
4. Rükū: Elleri dize koyarak Allah'ın huzurunda emilmektir.
5. Secde: Alın, burun, iki diz, iki el, iki ayağı yere koyarak Allah'ın huzurunda yere kapanmaktır.
6. Ka'de-i ahire: Namazın sonunda Ettehiyyatü duasını okuyacak kadar oturup beklemektir.

Dinin özünde birlik ve beraberlik bulunduğundan, namazların cemaatle kılınması özendirilmiştir. Bunun yanı sıra cemaatle kılınması zorunlu olan namazlar da vardır: haftada bir kez cuma namazı ve yılda iki kez bayram namazları.

Peygamberimiz bir gün arkadaşlarına “Kapının önünden akan bir nehir olsa ve günde beş kere bu nehirde yıkansanız sizde hiç kir kalır mı?” diye sormuş, arkadaşlarının “Hayır!” cevabı vermesi üzerine “Şöyle, beş vakit namaz da böyledir. Allah, namaz ile günahları siler.” buyurmuştur.

(Buhari, Mevakit, 6)

Abdestin Farzlar›

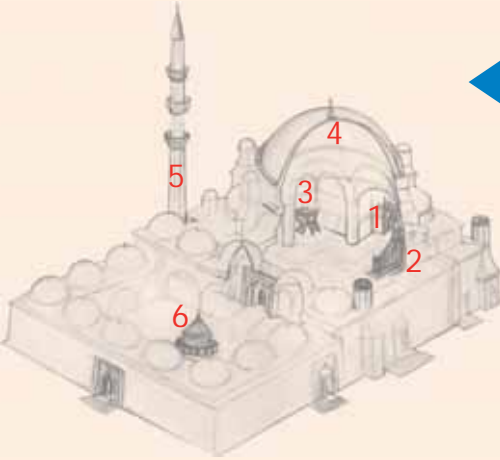
1. Ellerimizi ve yüzümüzü ›kamak
2. Kollar›m›z› dirseklerimizle birlikte ›kamak
3. Baş›m›z›n en az d›rtte birini mesh etmek
4. Ayaklar›m›z› küçük topuklar›m›zla birlikte ›kamak

Guslün Farzlar›

1. A›z›m›z› ›kamak
2. Burnumuzun i›ini ›kamak
3. Bütün bedenimizi ›kamak

Teyemmümün Farzlar›

1. Niyet etmek
2. Elleri iki kez temiz topra›a vurup birinci vuruşta yüzleri, ikinci vuruşta kollar› mesh etmek.



Yandaki cami plân›n› inceleyiniz. Bir cami görevlisinden, plânda rakamlarla gösterilen k›sımlar›n isimlerini öğrenip yaz›n›z.

Namaz Kılan İnsan...

- ✓ Çirkin ve kötü olan her türlü davranıştan korunur.
- ✓ Allah'ın büyüklüğünü tekrar tekrar dile getirerek O'na olan bağlılığını kuvvetlendirir.
- ✓ Daima Allah'ı hatırlar, gün boyu her davranışında Allah'ın memnuniyetini kazanmaya çalışır.
- ✓ Abdest alarak temizliğine dikkat eder, temizlik alışkanlığı kazanır. Ayrıca abdest, kendisine manevî bir destek sağlar.
- ✓ Belirlenmiş zamanlarda namaz kılmakla zamanı planlamayı öğrenir.
- ✓ Günlük uğraşılardan, koşuşturma ve telaştan sıyrılarak belirli zaman dilimlerinde Rabbiyle iletişim kurmanın mutluluğunu yaşar.
- ✓ Yüce Allah'ın "Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yok ki Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara Sûresi, 153) çağrısına uymuş olur ve bu sayede güçlüklerle karşı direnç kazanır.
- ✓ Kıldığı namazlarla içini aydınlatır, kalbindeki nuru artırır.
- ✓ Beden, dil, akıl, gönül, zaman ve mekân ile yapabileceği bütün teşekkürleri Allah'a sunma fırsatı bulur.

II. ÜNTE

Kötülüklerden Uzaklaşmayı

Öğreten : Oruç

*“Ey iman edenler!
Allah’a karşı
gelmekten
sakınmanız için
oruç,
sizden öncekilere
farz kılındı” gibi,
size de farz kılındı.”*
(Bakara Sûresi, 183)

Ramazan orucu, «slâm’ın temel esaslar›ndan biridir. Oruç, mükellef olan erkek ve kadınların, imsak vaktinden iftar vaktine kadar, bilinçli olarak hiçbir şey yememesi, içmemesi ve cinsel ilişkide bulunmamas›dır. Oruç, Allah rızas›n› kazanma amacıyla tutulmalıdır.

Yolculuk ve hastalık gibi durumlarda oruç tutulmayabilir. Bu durumlar ortadan kalkınca kişi orucunu kaza eder. Oruç tutmaya engel sürekli bir hastalık olan kimseler oruç tutamaz her gün için bir fidye verir. Oruç tutamayanların, insanların göreceği şekilde yiyip içmekten sakınmaları oruca, oruçlulara ve Ramazan ayına sayg›dandır. Herhangi bir şeyi bilerek yemek, içmek ya da cinsel ilişkide bulunmak orucu bozar.



*“Oruç tutmak”, “oruç açmak”, “oruç bozmak”
ne demektir?*

Sözlüklerden bakarak anlam›n› öğreniniz.

İmsak : Oruca başlama zamanıdır. Şafağın sökmemesinden az önceki vakit olup sabah namaz vaktinin başlangıcıdır.

İftar : Orucun sona erdiği, güneşin battığı ve akşam namaz vaktinin girdiği zamandır.

Kaza : Yolculuk ve hastalık gibi hâllerden dolayı oruç tutulamadığında, Ramazan ayı dışında, kişinin istediği bir zamanda tutmadığı gün sayısındanca oruç tutmasıdır.

Fidye : Vaktinde tutulamayan, devamlı bir mazeret sebebiyle daha sonra da kaza edilemeyen bir günlük oruca karşılık kişinin kendi yediği bir günlük yemek tutarını bir fakire vermesi ya da bir fakiri bir gün doyurmasıdır.












Oruç Tutan İnsan...



- ✓ Ayrıcalıklı bir ödüle hak kazanır. Peygamber Efendimiz (a.s.), Allah'ın "Oruç Benim içindir, onun karşılığını Ben vereceğim." buyurduğunu (Buhari, Savm,9) haber verir.
- ✓ Arzularından kendi isteğiyle uzak durarak bir irade eğitiminden geçer.
- ✓ Açlık ve susuzluk gibi belirli nimetlerden uzak kalmanın verdiği zorluğa dayanarak tahammül ve sabır sırtlarını genişletir. Peygamber Efendimiz (a.s.) "Oruç, sabrın yarısıdır." der (Terâib ve Terhib, 11/208).
- ✓ Kendi sınırsız istek ve zevklerini dizginler, insanlar arasında huzursuzluğa yol açan taşkınlıkların önüne geçer.
- ✓ Dilini kötü ve çirkin sözlerden korur. Peygamber Efendimiz (a.s.), "Biri size sataşacak ya da dalaşacak olursa 'Ben oruçluyum' deyin." buyurmuştur (Müslim, Şyam,163).
- ✓ Kendisinden daha fazla ihtiyaç içinde olanların hâlini anlar ve onların sıkıntılarına giderme yönünde çaba gösterir.
- ✓ İnanarak ve karşılığını sadece Allah'tan bekleyerek oruç tuttuğu için geçmiş günahlarının bağışlanacağını bilir ve hayatının geri kalan kısmı için temiz bir sayfa açar; kendini kötülüklerden, günahlardan uzak tutar.
- ✓ On bir ay boyunca sürdürdüğü gündelik hayat akışını değiştirebildiğini görür, böylece kendini de iyiye ve güzele doğru yönlendirebileceğini kavrar.

Aşya'da bir günlükten alınmış bir bölüm var. Emlenerek okuyacaksınız.
Çünkü bazı sözcükler şifrelendi. Bakalım şifreyi çözebilecek misiniz?

“Anılar Defterinde Bir Gül Yaprağı”







25 Aralık

Bugün evde farklı bir heyecan var. Annem işlerini yapıp alelacele alışverişe çıktı. Dedem babaannemden kahve isteyip duruyor. Babaannem onu uyardıkça ha bire “Şikâyet etme. Senden     ay boyunca kahve istemeyeceğim.” diyor. Dedem kahvesiz yapamaz. Sözünde nasıl duracak bilmiyorum. Bugün ilk     namaz kılınacak, ilk    kalkılacak.

Anneme bu yıl Ramazan'ın başından sonuna kadar   tutacağımı söyledim. Çok sevindi. Akşam yemeğini yedikten sonra abdest alıp camiye gittik. Cami bıkılm bıkılm. Namazdan sonra camiden çıkan insanlar seyrettim. Coşku içindeki insan selini görünce Allah'a şükrettim.

26 Aralık

Okulda bir ara oruçlu olduğumu unutup su içtim. Babaannem orucumun bozulduğumu söyleyerek bu olayı “Allah seni seviyor. Baksana senin susuzluğunu gidermek istemiş.” diye yorumladı. “Ben de Allah'ı seviyorum.” dedim. Ben acıktığımı söyleyince dedem “Kendine bir uşağı bul.” dedi. Dedemi de bulduğum uşağıya ortak ettim. Birlikte gazetenin verdiği oruç bulmacasını çözdük. Ben soruları okudum, dedem cevapları söyledi. Şu dedem ne çok şey biliyor!

Annem Ramazan'a özel bir tatlı yapmış. Ramazan'ın gülü güllâç. Tatlı tabağına önüne çekince, dedem “insanın kendini terbiye etmesi için   sofrası iyi bir vakittir.” dedikten sonra başım okşadı.     okunmasına az kalmıştı; ama vakit bir türlü geçmek bilmiyordu. Ezan okunduğunda “Aman Allah'ım, ezan duymak ne güzel!” dedim. Herkes güldü.

III. ÜNÇTE

1. Allah'ın Verdiklerinden Onun için Harcamak : Zekât

«slâm'ın temel esaslarından biri olan zekât, mal ile yapılan bir ibadettir. Zekât, temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra, üzerinden bir yıl geçen belirli bir miktar malın belli bir oranının (genelde kırkta birinin) yılında bir kere ihtiyaç sahiplerine verilmesidir. Zekât, Kur'an-ı Kerim'de hemen hemen her yerde namazla birlikte anılmaktadır. Demek ki zekât, Müslümanların hayatında namaz kadar yoğun bir şekilde yer almaktadır: "...Allah, bana yaşadığım sürece namaz ve zekâtı emretti." (Meryem Suresi, 31)

Zekât, zenginın fakire bir lütfu değil, fakirin zenginın malındaki hakkıdır. "Mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır." (Zâriyât Suresi, 19) Zengin kişi, zekâtı verirken karşısındaki incitmemek için elinden gelen gayreti göstermelidir. Çünkü iyilik yapıp da bunu insanların başına kakmak, yapılan iyiliğin boşa gitmesine sebep olur.

Zekât, ilk bakışta malın eksilmesi olarak görülebilir; ancak zekât verilen mal, Allah'ın bereketlendirmesiyle artıp çoğalır: "Malların Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir." (Bakara Suresi, 261)

"Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağı ve temizleyeceği bir sadaka al ve onlara dua et..."
(Tevbe Suresi, 103)

d d d d d d d

"Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki zekâtı öderler."
(Mü'minün Suresi, 1-4)

*Yunus Emre'nin yandaki dört-
lüğünü zekât açısından düşün-
üp görüşlerinizi arkadaşları-
nızla paylaşınız.*

*Mal sahibi, mülk sahibi
Hani bunun ilk sahibi
Mal da yalan, mülk de yalan
Var biraz da sen oyalan.*

Zekât Veren İnsan...

- ✓ Cimrilik, bencillik, gurur gibi kötü huylardan kendini temizler.
- ✓ Verdiği nimetler için Allah'a teşekkür etmesi gerektiğinin, teşekkürün ise sadece söz ile olmadığının bilincine varır.
- ✓ Zenginler ile fakirler arasındaki ekonomik dengesizliğin giderilmesine katkı sağlar. Böylece zengin ve yoksul arasında duygusal yakınlaşmaya, karşılıklı saygı ve sevginin gelişmesine, toplumsal barış ortamının oluşmasına katkıda bulunur.
- ✓ Toplumda dilencilik, hırsızlık ve yankesicilik gibi kötü ve yüz kızartıcı durumların azalmasına aracılık eder.
- ✓ Toplumsal görevlerinin farkına varır, birlik ve beraberlik ruhu kazanır. Vücudun bir organı hastalandığında diğer organların da rahatsızlıktan etkilenmesi gibi toplumda var olan sorunlardan acı duyar ve çözüme kendi çapında katkı sağlar.
- ✓ Kendisini, sahip olduğu para ve eşyanın kölesi olmaktan kurtarır; elindeki varlığının gerçek sahibinin Allah olduğunu ifade etmiş olur.
- ✓ Verme, paylaşma, yardımlaşma, bir insan kardeşinin derdine çare olma gibi temel insanî erdemlerle olgunlaşır ve Peygamber Efendimizin (a.s.) "Veren el alan elden üstündür." (Buhari, Nefekat,1) müjdesiyle mutlu olur.



"Az sadaka çok belâ savar." sözünün anlamını arkadaşlarımla tartışınız.

2. Kutsala Yolculuk : Hac

«slâm›n temel esaslar›ndan biri olan hac, hem mal hem beden ile yapılan bir ibadettir. Hac, yıl›n belli bir zaman›nda Mekke’de bulunan Kâbe’yi ve belirlenmiş olan kutsal yerleri ziyaret etmektir. Irk›, rengi, cinsiyeti, dili, sosyal konumu ve yaş› farklı insanlar›n birbirleriyle denk bir hâde bir araya geldikleri yıl›k bir toplanma an›dır.

Hac yolculuğunda Mekke şehrindeki Kâbe başta olmak üzere Safa, Merve, Arafat, Müzdelife ve Mina gibi kutsal yerler ziyaret edilir.

*“...Yolculuğ
gücü yetenlerin
Kâbe’yi
haccetmesi,
Allah›n insanlar
üzerinde bir
hakk›dır...”*
(Âl-i «mrân, 97)



*Çevrenizden hacca giden birine nereleri ziyaret ettiğini,
oralarda neler hissettiğini sorunuz.*

Mekke çevresinde, mikat denilen yerler, harem bölgesinin sınırlar›n› çizer. Bu sınırlara ulaşıldığında giysiler, ayakkab› ve çoraplar çıkarılıp iki havluya bürünülür; hacca niyet edilir ve telbiye getirilir. Böylece ihrama girilmiş ve hac ibadetine başlanmış olunur. Hac aylar› içinde hacc›n diğere menasiki, usulüne uygun olarak yerine getirilir. Hacc› nasip eden Allah’a teşekkürün bir ifadesi olarak kurban kesilir ve hac tamamlanır.

Hacc›n Farzlar›

«hram: Hac yapmaya niyet edip telbiye getiren kişinin, normal zamanlarda yapabildiği, çiçek koparmak, ağaç kesmek, saç-sakal tıraş› olmak, dikişli elbise giymek, avlanmak gibi bazı davranışlardan hac süresince uzak durmasıdır.

Kâbe’yi Tavaf Etmek : Hacerülesved’in bulunduğ köşeden başlayarak Kâbe’nin etrafında usulüne uygun yedi kez dönmektir.

Arafat’ta Vakfe Yapmak: Hac›lar›n, Mekke’nin güney doğusunda bulunan Arafat’a gelerek Kurban Bayram›’ndan bir gün önce bir süre burada kalmalarıdır.

Telbiye

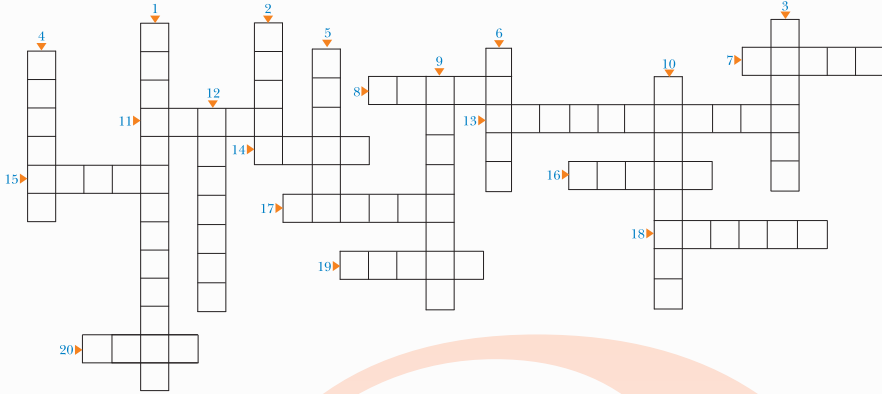
Emrin baş üstüne Allah'ım, baş üstüne...
Emrin baş üstüne ey ortaksız olan! Baş üstüne...
Tek öveceğim Sensin, tüm övgülerim Sana...
Kavuştum nimetlerin hepsi Senindir, her şey de Senin...
Yoktur ortağın Senin.

Kurban ibadeti hem birey hem de toplum açısından çeşitli yararlar sağlayan bir ibadettir. Kurban kesen kişi Allah'a bağlılığını gösterir, toplumda kardeşlik ve dayanışma duygularının gelişmesine katkıda bulunmuş olur.

Hacca Giden İnsan...

- ✓ Sade bir kıyafet içinde, diğer hacılarla aynı şartlarda hareket ederek eşitlik duygularının geliştirir.
- ✓ Makam, unvan, mal, mülk gibi maddî değerlerin bugün var olsa bile yarın yok olacağını farkına varır, böylece adalet duygusu gelişir.
- ✓ Irk, renk, cinsiyet, dil, yaş gibi her türden farklılığın geçici ve önemsiz olduğunu anlar. «İslâm kardeşliği etrafında bütün insanlarla tanışıp kaynaşmanın önemini kavrar.
- ✓ Allah'ın huzurunda insanların yaptıklarının hesabını vereceği mahşer gününü hatırlar ve ahiret için kendini hazırlama bilinci kazanır.
- ✓ Sabır, zorluklarla baş edebilme, toplu hâlde hareket edebilme, yardımlaşma, dayanışma gibi güzel nitelikler kazanır.
- ✓ Allah'ın kendisine verdiği sağlık, yetenek, mal, mülk gibi nimetlere şükretmiş olur.
- ✓ Hz. Peygamber ve arkadaşlarının yaşadığı yerleri gezip görerek onların bıraktığı mesajı daha güçlü sahiplenir.
- ✓ Dinin bireysel yönünün yanı sıra toplumsal tarafının da bulunduğunu fark ederek toplum içi hak ve görevlere yönelik sorumluluklarını üstlenir.

Bulmaca



- 1. "Beş çeşit yemiş, / Birbirine değmemiş. / İki gün görmüş, / Üçü gün görmemiş."
- 2. Ramazan ayından ve bereketinden faydalanmış olmanın teşekkürü olarak ve Allah'ın bizi var etmesine duyulan şükran amacıyla Ramazan ayında, bayram namazından önce verilmesi gereken sadaka.
- 3. Farz olmayan ibadetlere verilen genel ad.
- 4. Namazlarda da sürekli tekrarlanan, Allah'ın büyüklüğünü ifade eden "Allahu ekber" sözüne verilen ad.
- 5. Kur'an-ı Kerim'de bazen zekâtla eş anlamlı olarak kullanılan, Allah yolunda yapılan her türlü harcamayı ifade eden kelime.
- 6. Namazın, bir kıyam, bir rükû ve iki secdeyi içeren kısmı.
- 7. Peygamberimizin bereketli olduğunu söylediği ve imsak vaktinden önce yenilen yemek.
- 8. Cuma namazının şartlarından birisi olan, mutlaka Allah'a hamd ile başlayan, müjdeli veya sakıncı ifadeler içeren, müminlere yönelik konuşma.
- 9. Su bulunmadığında ya da kullanılmaz olduğunda, abdest ve gusül yerine geçmek üzere, ellerle yüzü ve iki kolu toprakla ovmak şeklinde yapılan sembolik temizlik.
- 10. Gecenin ortasında uykudan uyanıp kılınan iki, dört ya da sekiz rekâtlik namaz.
- 11. Yatsı namazı kılındıktan sonra sabah namazı vaktine kadar kılınabilen, üçüncü rekâtında Kunut duasının okunduğu, üç rekâtlik namaz.
- 12. Yatsı namazı ile vitir namazının arasında kılınan, ramazana özel bir namaz.
- 13. Ramazan ayında, Kur'an'ın indirilmeye başlandığı, bin aydan daha hayırlı olan gece.
- 14. Farz namazların vaktinin geldiğini müminlere bildirmek için sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerinde, günde beş kez tekrarlanan özel sözler, namaza çağrı.
- 15. Allah'ın hoşnutluğunu elde etme amacıyla kişinin kendi mal varlığından karşılıksız harcamaya yapması, muhtaçlara yardımda bulunması; zekâti, fitreyi ve gönüllü olarak yapılan her türlü hayrı içeren kavram.
- 16. Farz namazlarda, ezanla vaktin girdiği duyurulduktan sonra farz namazın kılınmak üzere olduğunu haber vermek için okunan, "Kad kameti's-salâh" (namaz başladı) cümlesinin eklenmesi dışında sözleri ezanla aynı olan çağrı.
- 17. "Bir gün vardır, bilirsiniz, / Pek sever onu hepimiz, / Gümbür gümbür gelir, / Arefesinden bellidir."
- 18. Namazı birlikte, bir imama uyararak kılan Müslümanların oluşturduğu topluluk.
- 19. Farzlar; ağza su almak, burna su çekmek ve bütün vücudu suyla yıkamak olan temizlik şekli; boy abdesti.
- 20. Cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimse.

Ahlâk



Öncele-Araştır-Düflün

1. Ahlâk, erdem, fazilet, huy kelimelerinin anlamlarını sözlüklerden araştırınız.
2. Güzel ahlâklı olmayı kendimize ilke olarak edinirsek neler yapmamız gerekir?
3. Önemli bir insanın hayat hikâyesini araştırıp örnek davranışlarını arkadaşlarınıza tanıttınız.
4. Beğendiğiniz en güzel ahlâkî davranışınızı düşünüp size sağladığı yararları söyleyiniz.
5. Kendisine ve ailesine karşı ahlâkî görevlerinin farkında olan bir Müslüman neler yapar?
6. Peygamberimizin (a.s.) "Bütün çocuklar Müslüman olarak doğar" (Müslim, Kader, 25) sözünden ne anlıyorsunuz?
7. Çevrenizdekilerle röportaj yaparak Peygamberimizin (a.s.) ahlâk-
8. Çevresine ve bütün insanlara karşı görevlerinin farkında olan bir Müslüman neler yapar?
9. Peygamberimizin (a.s.) Veda Hutbesi'ni okuyarak ahlâkî ölümlerini bulunuz.
10. Bir arkadaşınıza güzel ahlâklı olmanın yararlarını nasıl anlatırsınız?
11. Din kültürü ve ahlâk bilgisi ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayımlanmış olduğu aşamadaki kitaplardan ahlâkla ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) İslam Ahlak ve Manevi Vazifeler, İbrahim Ağâh Çubukçu
 - b) İyiliğin Mükafatı, Zariye Canan
 - c) Ayet ve Hadislerin Işığında Sevgi ve Dostluk, İsmail Karagöz
 - d) Model Şahsiyet Olarak Hz. Peygamber ve Hoşgörüsü, Yaşar Yiğit

Hayatın Yankısı

Bir adam ve oğlu yürüyüş yapıyorlardı. Çocuk birden takılıp yere düştü. "Ah!" diye bağırdı. Üzerinde bir dağın tepesinden "Ah!" diye bir ses duyuldu. Çocuk merakla "Sen kimsin?" diye sordu, "Sen kimsin?" karşılığını aldı. Bu kez kızdı ve "Sen bir korkakınsın!" diye bağırdı. Dağdan gelen ses "Sen bir korkakınsın!" oldu. Çocuk babasına döndü. "Baba, ne oluyor böyle?" Babası dağa dönüp "Sana hayranım." diye bağırdı. Gelen cevap "Sana hayranım." oldu. Baba tekrar bağırdı. "Sen muhteşemsin!" Gelen cevap "Sen muhteşemsin!" oldu. Çocuk çok şaşırды; ama hâlâ ne olduğunu anlayamıyordu. Babası açıklamasını yaptı: "Buna yankı denir. Aslında bu hayattır. Hayat, daima sana, senin ona verdiklerini geri verir."

İnsanlar birbirinin aynasıdır. Hayatımız ve ilişkilerimiz biçimimizi belirleyen, birbirimize yönelik davranışlarımızdır. Bize nasıl davranılmasını istiyorsak o şekilde davranmalıyız. Ne görmek istiyorsak onu sunmalıyız: Sevgi bekliyorsak sevgi, şefkat istiyorsak şefkat, saygı umuyorsak saygı... Neyle karşılaşmak istemiyorsak onu da yapmamalıyız. Düşmanlıkla karşılaşmamak için düşmanlıktan, bencillik göstermemek için bencillikten, haksızlığa uğramamak için haksızlıktan kaçınmalıyız.

*Sevgili
Peygamberimiz
(a.s.) şöyle
buyurur:
"Sizden birisi
kendisi için
istediğini
kardeşi için de
istememezse
gerçekten
iman etmiş
sayılmaz."
(Buhari, İman, 7)*

Altın Kural:

Sana nasıl davranılmasını istiyorsan sen de öyle davran.

1. «slâm Güzel Ahlâk»

Güzel ahlâk, doğru ilkelerin insanda davranış hâline gelmesi, doğru davranışlar›n da alışkanlığa dönüşmesidir. «slâm›n en önemli amacı, insanların güzel ahlâk sahibi olmaları ve olgunlaşmalarıdır. Peygamber Efendimiz (a.s.) “Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.” buyurur (Muvatta, Hüsni’l-Hulk, 8).

Bir Müslüman›n değeri, ahlâk›n›n güzelliği ile ölçülür. Peygamber Efendimiz (a.s.), iyi ahlâk sahibi olanları sevdiğini bildirmiş, “Allah katında en çok sevilen kullar kimlerdir?” sorusuna da “Ahlâk en güzel olanlardır.” cevab›n› vermiştir (Terhib ve Terhib, 4/182).

«slâm dini, iman ve ibadet esaslarıyla insanların kötü huy ve alışkanlıklardan kurtulup güzel ahlâk sahibi olmaları›nı hedeflemektedir. Önceki bölümlerde, Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere iman eden, namaz kılan, oruç tutan, hacca giden ve zekât veren bir insan›n kazandığı güzel özellikleri gördük. Bunun yanı sıra kişinin iman›n›n ve ibadetlerinin değeri de ahlâk›n›n güzelliği ile bağlantılıdır. Allah›n hoşnutluğunu kazanmanın yolu güzel ahlâktan geçer.

“Kim iyilik yaparak kendini Allah’a teslim ederse şüphesiz en sağlam kulpa tutunmuştur. Şerhin sonu Allah’a varır.”
(Lokman Suresi, 22)

İman ve ibadet esasları›nı Kur’an› Kerim’den ve Peygamber Efendimizin (a.s.) sünnetinden öğrendiğimiz gibi neyin iyi, güzel ve faydalı olduğunu; neyin kötü, yanlış ya da zararlı olduğunu da aynı kaynaklardan öğreniriz. Güzel ahlâka sahip olabilmek için

Allah'ın emirlerine sarılır, yasaklarından kaçınırız. Bu emir ve yasakların hepsi birbirleriyle bağlantılıdır.

Sahip olduğumuz güzel bir alışkanlık beraberinde diğer güzel huyları getirir, kötü huylardan da uzak kalmamızı ve kurtulmamızı sağlar. Örneğin adaletli olmaya çalışsan bir kişi, başkalarının haklarına saygılı olur. Anne babasına, arkadaşlarına, akrabalarına, kendinden küçüklere ve büyükelerine, Allah'ın yarattığı her şeye saygı gösterir. Allah'a duyduğu saygı ona sorumluluklarını hatırlatır.

Kanadın kırık bir kuşa, köşe başında aplayan bir çocuğa, kendisinden yardım isteyenlere karşı sorumluluk duyar. Bencillikten uzaklaşır, fedakâr davranmaya başlar. Çevresine merhamet ve hoşgörüyü bakar ve sahip olduğu nimetler için Allah'a şükreder. Şükürü imanını artırır, iman da cesaretini...

Haksızlık ve zulümle cesurca mücadele eder, mücadele ettikçe azmi ve sabrı gelişir. Sabrı onu kinden uzak tutar; böylece kötülüğü iyilik yaparak önlemeyi öğrenir. Verdiği sözleri tutmayan arkadaşına, kendisi her verdiği sözü yerine getirerek örnek olur.

Sözünü tuttuğu için saygı görür, samimi dostluklar kurar. Dostluk onu kıskançlıktan uzaklaştırır, ona vefalı olmayı öğretir. Kendisine ve topluma emeği geçenlere de vefa gösterir. Emeğinin kıymetini bilir, hiç kimseyi ve hiçbir şeyi hor görmez. Allah'ın yarattığı her şeyde bir güzellik olduğunun farkına varır. Hayata iyimser bakar, mutlu olur. Mutlulukla selâmlar arkadaşlarını, mutluluğunu çevresindekilerle paylaşır.

Sevgili Peygamberimiz (a.s.) buyurur:

“Küçüklerimize sevgi ve şefkat göstermeyen ve büyüklerimizin değerini bilmeyen bizden değildir.”

(Ebu Davud, Edep, 58)

2. Ahlâk›n Kaynağ› Olarak Sevgili Peygamberimiz (a.s.)

*“Andolsun,
Allah›n Rasûlünde
sizin için;
Allah’a ve
ahiret gününe
kavuşmayı uman,
Allah› çok
zikreden
kimseler için
güzel bir örnek
vardır.”*
(Ahzâb Süresi, 21)

Peygamber Efendimiz (a.s.) Allah›n mesaj›n› insanlara iletme görevini yerine getirirken aynı zamanda bu mesaj›n gerekliliklerini en güzel şekilde yaşayan kişi olmuştur. Onun hayat› nas›l davranmamız gerektiği konusunda bize en güzel şekilde rehberlik eder. ‹çinde bulunduğumuz durum ne olursa olsun onun hayat›ndan bir örnek bulabilir ve kendimizi Peygamber Efendimizin (a.s.) rehberliğinde şekillendirebiliriz.

O hangi durumda nas›l davranmıştı? Onun hayat›n› öğrendikçe size nas›l yol gösterdiğini de keşfedeceksiniz. Kendi hayat›nızda karşılaşılabileceğiniz durumlarda Peygamber Efendimizin (a.s.) size nas›l örneklik yapabileceğine dair işte birkaç örnek:

- ✓ Zengin ve varlıklı olduğunda Peygamber Efendimizin (a.s.) ticaretle uğraştı, kervanlar götürüp getirdiği zamanki cömertliğini hatırla.
- ✓ Fakir ve yoksul olduğunda Peygamber Efendimizin (a.s.) vatan›n› ve bütün mal›n› mülkünü terk ederek Mekke’den Medine’ye hicret ettiği zamanki sabr›n› düşün.
- ✓ Sınıf başkanı olduğunda dönemin ileri gelenleri kendisine itaat ettiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) onlara nas›l adaletli davrandığını hatırla.

- ✓ Kendini zayıf ve kimsesiz hissettiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) Mekke'de başına gelen sıkıntı ve eziyetleri gözünün önüne getir.
- ✓ Bir işte galip geldiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) Bedir, Huneyn ve Mekke'de düşmana üstün geldiği günlere bakarak onun davranışlarından kendine ders çıkar.
- ✓ Maıup olduunda Peygamber Efendimizin (a.s.) Uhud harbinde şehit ve ağır yaralı arkadaşları arasında üzgün bir şekilde dolaştığını, ama yine de ümidini yitirmediğini düşün.
- ✓ Birisine bir şey öğretiyorsan Peygamber Efendimizin (a.s.) mescitte arkadaşlarına nasıl öğretmenlik yaptığını hatırla.
- ✓ Birisinden bir şey öğreniyorsan Peygamber Efendimizin (a.s.), Cebraail'in karşısında nasıl diz çöküp ilâhî bilgileri öğrendiğini düşün.
- ✓ Hiçbir yardımcı olmadan hâlde adaleti gerçekleştirmek, iyiliği haykırmak istiyorsan Mekke'deki zayıf hâline rağmen Peygamber Efendimizin (a.s.), hakkı ve adaleti açıkça ilân ettiği zamanı hatırla.
- ✓ Bir olay ya da oyunda hakem olursan kslâm gelmeden önce, Kureyş reisleri birbirine girmek üzereyken, Hacerülesved'i yerine koymak için Peygamber Efendimizin (a.s.) onlar tarafından niçin hakem kabul edildiğini ve Peygamber Efendimizin (a.s.) nasıl bir hüküm verdiğini düşün.



Arkadaşlarınızla birlikte bir Müslümanın kendisine ve ailesine karşı görevlerini düşününüz. Herkes alfabedeki harflerin sırasını gözeterek o harfle başlayan bir cümle söyleyin.

Örnek:

[A] Allah'a ibadet etmek Müslümanın görevlerindedir.

[B] Büyüklerine saygılı davranmak Müslümanın görevlerindedir.

Sıra kendisine geldiğinde uygun bir cümle kuramayanlar oyun dışı kalsın.

II. ÜNTE

Kendimize ve Ailemize Karşı Görevlerimiz

*"Rabbin,
kendisinden başkasına
asla ibadet
etmemenizi,
ana-babaya
iyi davranmanızı
kesin olarak emretti.*

*Eğer onlardan
biri ya da her ikisi
senin yanında
ihtiyarlık çağına
ulaşrsa sakın onlara
'öf!' bile deme;
onları azarlama;*

*onlara tatlı ve
güzel söz söyle.
Onlara merhamet
ederek tevazu
kanadını indir*

*ve de ki: 'Rabbim!
Tıpkı beni küçükken
koruyup yetiştirdikleri
gibi sen de onlara ac.'*

(srâ Süresi, 23-24)

Allah'ın, her zaman her şeyi gördüğüne, yaptıkları bildiğine, gizli-açık her şeyden haberdar olduğuna inanan bizler, davranışlarımızı bu inançla biçimlendiririz. Bu inanç, insanı, kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmeye, görevi olan işleri hakkıyla yerine getirmeye yöneltir. Buna sorumluluk denir. Hem Allah'a, hem diğer insanlara, hem de bütün yaratılmışlara karşı sorumluluklarımız olduğu gibi kendimize ve ailemize karşı da sorumluluklarımız vardır. İnsan, başkalarına karşı sorumluluklarını yerine getirebilmek için de önce kendisine karşı sorumluluklarını yerine getirmelidir.

"Emrolunduğun
gibi dosdoğru ol."
(Hüd Süresi, 112)

"...Kendi kendinizi
tehlikeye atmayınz..."
(Bakara Süresi, 195)

Peygamber Efendimiz (a.s.) “Bütün çocuklar Müslüman olarak doğar.” buyurmuştur. Yarattığımızdaki doğruluğu ve temizliği korumak kendimize karşı görevlerimizin başında gelir. İnsanlık insanın en temel ihtiyacıdır. İnsan ancak iman ile huzur bulur. Vicdanı ancak iyi ve güzel davranışlarla rahata kavuşur.

İnsan aklının ve zekasının ihtiyacı ise bilgidir. Bilgi, iman ile birleştiğinde insanı her türlü kötülük ve çirkinlikten korur.

Bilgi edinebilme yeteneği insana verilmiş çok önemli bir nimettir. Bu yeteneğini kullanmayan insan kendi aklına ve zekasına haksızlık ettiği gibi Allah'ın verdiği bu nimete de teşekkür etmemiş olur.

İnsan, bilgi ve iman sahibi olduğunda ibadetlerini yerine getirmesi gerektiğinin de farkına varır. İbadetler, Allah'a saygının ifadesi olduğu gibi kişinin dünya ve ahiret mutluluğunun da şartıdır. Dünya ve ahiret mutluluğuna kavuşmak isteyen insanın kendine karşı görevlerinin en önemlilerinden birisi de ibadetlerini yerine getirmesidir.

Bütün bu görevleri yerine getirebilmek için insan, beden sağlığına dikkat etmekle sorumludur. Bedenimiz ve sağlığımız Allah'ın bize verdiği bir emanettir. Hepimiz bu emaneti korumakla sorumluyuz. Peygamber Efendimiz (a.s.) “Senin bedeninin sende hakkı vardır.” buyurmuştur (Taç, 2/100).

İnsan, öncelikli olarak en yakınlarına karşı görevlerini yerine getirmelidir. Bu kişilerin başında da anne ve baba yer alır. Anne ve babamız söz ya da davranışlarımızla, hiçbir şekilde incitmemek, onlara güler yüzlü ve tatlı sözlü davranmak, onların isteklerini yerine getirmeye çalışmak görevlerimiz arasındadır.

“Allah'ın en sevdiği davranış vaktinde kılınan namaz ile anne ve babaya iyilik yapmaktır.”

(Tirmizi, Salât, 127/176)

Kendisine ve Ailesine Karşı Ahlâkî Görevlerinin Farkında Olan Bir Müslüman...

- ✓ Yaptığı işi en iyi biçimde yapmaya çalışır. Çünkü Allah'a ve kendi vicdanına hesap vermesi gerektiğini düşünür.
- ✓ Kendisine öğretilenleri en güzel şekilde öğrenmeye çalışır, bilgisini artırmak için gayret gösterir.
- ✓ Sadece başkalarına karşı değil, kendisine karşı da dürüsttür.
- ✓ Genişlik ve bolluğa ulaşırsa şükreder, darlık ve sıkıntıya düşerse ılgınlık göstermez. Karşılaştığı her şeyde kendisi için hayır ve güzellikler olduğunu bilir.
- ✓ Kapasitesinin üstünde herhangi bir şeyle sorumlu tutulmadığını bilir. Sorumlu olduğu şeylerin gereğini yerine getiremeyeceği endişesi taşımaz. Çünkü "Allah bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar." (Bakara Suresi, 286)
- ✓ İyi ve kötü bütün davranışlarının karşılığını göreceğini bilir ve aile içindeki sorumluluklarının başkalarına yüklemeye çalışmaz.
- ✓ Bencillikten uzaklaşır, aile bireylerine sevgisi ve yakınlığı artar, bunun da ilişkilerine olumlu katkı sağlayacağını bilir.
- ✓ Peygamber Efendimizin (a.s.) hayatını örnek alır. Ailesiyle ve akrabalarıyla ilişkilerini onun davranışlarında düzenler.
- ✓ Problemler karşısında zayıflık göstermez, üstesinden gelmeye çalışır.
- ✓ Cahilce davranışın cesaret değil, cür'etkârlık ve kendini bilmezlik olduğunu bilir.
- ✓ Her zaman doğru olanı yapmaya çalışır.

*Kendinizi hayalinizdeki mesleğe ulaştığınız bir kişi olarak düşünün.
Doktor, mühendis, öğretmen, müftü, imam hatip, pilot, mimar...
Görevinizi yaparken nelere dikkat etmeniz gerektiğini söyleyiniz.*

Aşağıdaki durumları tartışınız:

- Vücudumuzdaki organların görevlerini düşünün.
Organlarımızdan biri işlevini yerine getirmezse ne olur?
- Aile fertlerine düşen görevler nelerdir? Yerine getirilmezse ne olur?

- ✓ Hiçbir zaman ve hiçbir kimseye karşı dürüstlüğünden ödün vermez.
- ✓ Sraf etmez, cimrilikten de kaçınır.
- ✓ Büyüklerine ve küçüklerine şefkatli, sabırlı, saygılı davranır.
- ✓ Olumsuz durumlar karşısında kendisini anlık tepkilerden korur. Olaylara, acele etmeden, telaşa kapılmadan, sakinliğini koruyarak yaklaşır. Kararlı ve azimli davranır.
- ✓ Hayatını Allah'ın koyduğu ölçülere göre düzenleyerek korkusuzca ve dikkatli bir şekilde sonuna kadar, zorluklara direnir.
- ✓ Kardeşlerini yada başkalarını kıskanmaz, herkese karşı hoşgörülüdür.
- ✓ Bütün davranışlarında ve sözlerinde samimiyeti hissedilir.

Aşağıda bazı davranış örnekleri verilmiştir. İyi bir Müslüman'ın yapması uygun olan davranışlara D, yapması uygun olmayan davranışlara Y koyunuz.

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> Hırsızlık yapmaz. | <input type="checkbox"/> Haram yemez, helâl kazancı gözetir. |
| <input type="checkbox"/> Laf taşır, dedikodu yapar. | <input type="checkbox"/> Sözünde durmaz. |
| <input type="checkbox"/> Kumar oynamaz. | <input type="checkbox"/> Ölçüden ve tartıdan çalar. |
| <input type="checkbox"/> Bencildir, hep kendini düşünür. | <input type="checkbox"/> Yetim ve öksüzleri korur. |
| <input type="checkbox"/> Çevresinde ihtiyacı olanlara yardım eder. | <input type="checkbox"/> Sabırsız ve acelecidir. |
| <input type="checkbox"/> Başkasının malını izinsiz alır ve kullanır. | <input type="checkbox"/> Karşısındakini kandırır. |
| <input type="checkbox"/> Kendi çıkarlarını korur, başkalarınınkini önemsemez. | <input type="checkbox"/> Zina yapmaz. |
| <input type="checkbox"/> Kendisine zarar verecek içecekleri kullanmaz. | <input type="checkbox"/> Güler yüzlüdür, kimseyi terslemez. |
| <input type="checkbox"/> Kendine emanet edilen malı korumaz. | <input type="checkbox"/> Rüşvet alıp verir. |
| <input type="checkbox"/> Kul hakkından sakınır, kimseye haksızlık etmez. | <input type="checkbox"/> Borcuna sadık değildir. |
| | <input type="checkbox"/> Yaptığı iyiliği başa kakar. |
| | <input type="checkbox"/> Her şeye karşı insaflı ve merhametlidir. |
| | <input type="checkbox"/> Yalan söylemez. |

Çevremize ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerimiz

*“Ey iman edenler!
Allah için hakk
titizlikle ayakta tutan,
adalet ile şahitlik
eden kimseler olun.
Bir topluma olan
kininiz sizi
adaletsizliğe itmesin.
Adil olun.
Bu, Allah’a
karşı gelmekten
sakınmaya
daha yakındır.”*
(Mâide Sûresi, 8)

«slâm ahlâk» her insanın temel haklarına saygı göstermeyi gerektirir. Her insan; yaşama, helâl şekilde mal mülk edinme, kişiliğine karşı saygı duyulma, diğer insanlarla eşit muamele görme, özel hayatına karşı olmama, yeme-içme-barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması gibi haklara sahiptir.



Peygamber Efendimize (a.s.)

“En hayırlı insan kimdir?” diye soruldu.

Peygamberimiz, “İnsanlara en faydalı olanlardır.” buyurdu.

(Camiu’s-Saair, 9/47)



Müslümanlar birbirlerinin ve tüm insanların haklarına saygı gösterirler. Bunun ötesinde, kardeş olduklarının bilinciyle, birbirlerinin sıkıntılarına gidermeyi, yüklerini paylaşmayı, karşılaşmaları güçlüklerde yardımlaşmayı görev kabul ederler. Güç duruma düşenin sorununu istekle, içtenlikle, hiçbir sıkıntı hissetmeksizin gidermeye çalışırlar. Kendilerine bir kötülük yapıldığında affederler, kin tutmazlar. Aynı kötülükle bir kez daha karşılaşmak için dikkatli olmayı ve tedbir almayı da ihmal etmezler.



“Özü sözü, içi dışı bir olmak” ne demektir? Açıklayınız.

*“Onlar Allah’ı ve müminleri aldatmaya çalışırlar.
Oysa sadece kendilerini aldatırlar da farkında değildirler.”*

(Bakara Sûresi, 9)

“Kendini aldatmak” ne demektir? Açıklayınız.

Müslümanlar ayrıca her zaman nezaketle davranırlar. İnsanlarla karşılaşınca selâm verirler, güzel sözlerle konuşurlar. İhtiyacı olan birini gördüklerinde başkasının yardım etmesini beklemezler, kendileri yardım ederler. Çevrelerinde olumlu değişiklikler yapacak gücü her zaman kendilerinde bulurlar. Onur, değer ve haklarına bir saldırı olursa bunlarla sonuna kadar mücadele ederler. Haksızlık kime karşı yapılmış olursa olsun buna razı olmazlar, haksızlığa uğrayanların hakkını savunurlar. Kazançlarını helâl yoldan elde etmeleri gerektiğini bilirler, Peygamber Efendimizin (a.s.) “Ticarette doğruluktan ayrılmayan kimse kıyamet gününde peygamberlerle beraber olacaktır.” sözünü (Tirmizi, Buyû’, 4) akıllarından çıkarmazlar. Zengin-fakir, güçlü-zayıf farkı gözetmeden herkese eşit davranırlar. Güçlünün haklı değil, haklının güçlü olduğu gerçeğine inanırlar. Sahip olduğu şeylerin Allah’ın kendisine verdiği emanetler olduğunu bilirler. Yardım ettikleri kişinin kendilerine borçlu olduğunu düşünmezler.

*“Ey iman edenler!
Sabrederek ve
namaz kılarak
Allah’tan yardım
dileyin.*

*Şüphe yok ki
Allah sabredenerle
beraberdir.”*

(Bakara Sûresi, 153)

Çevresine ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerinin Farkında Olan Bir Müslüman...

*"Ey iman edenler!
Kendi evlerinizden
başka evlere,
geldiğinizi
hissettirip
ev sahiplerine
selam vermeden
girmeyin.
Bu davranış sizin
için daha
hayırlıdır.
Düşünüp
anlayasınız diye
size böyle
özet veriliyor."*
(Nûr Sûresi, 27)

g g g g g g
*"Mal biriktiren ve
onu durmadan
sayan,
insanları arkadan
çekiltiren,
kaş göz işaretiyle
alay eden
her kişinin
vay hâline!"*
(Hümeze Sûresi, 1-2)

- ✓ Sadece kendisi için yaşamadığını bilir, dünyadaki tüm insanlar için elinden geleni yapar.
- ✓ Dostluğa ve arkadaşlığa önem verir. Arkadaşlarına vefalıdır.
- ✓ Kendisine bir sır verildiğinde bunu saklar. Başkalarını özel hayatına saygı duyar.
- ✓ Kimsenin arkasından konuşmaz. Kötü zanda bulunmaz.
- ✓ Başkalarıyla alay etmez. Karşısındakinin de kendisi gibi bir insan olduğunu bilinciyle hareket eder.
- ✓ Sinirlendiği zaman öfkesini kontrol etmeyi bilir, sonradan pişman olacağı bir şeyi yapmamaya çalışır.
- ✓ Büyük küçük ayrımı yapmadan herkese saygılı davranır.
- ✓ Zekât, fitre gibi maddî yükümlülüklerini yerine getirmekle kalmaz, gülümsemenin bile bir yardımlaşma ve paylaşma olduğu bilincini taşır.

- ✓ Gerçek yardımlaşmanın sadece iyi işlerde yardımlaşmak olduğunu bilir. Yanlış işler yapanlara ise onları kötülükten alıkoymaya çalışarak yardım eder.
- ✓ Kendisinden yardım isteyen kişiye, “kötüyü sakın azarlama.” (Duhâ Sûresi, 10) ayeti gereğince hiçbir şekilde kötü davranmaz.
- ✓ Vermekle kendisinden bir şeyin eksilmeyeceğini bilir, sahip olduklarının paylaştıkça bereketleneceğine inanır.
- ✓ Birine yardım etmek istediğinde Rabbinin “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.” (Âl-i İmrân Sûresi, 92) buyrğunu hatırlar. Hoşlanmadığı ve atmak istediği eşyalarını değil, güzel olan ve sevdiği şeyleri verir.
- ✓ Yardımını güler yüzle yapar, başa kakmaz.
- ✓ Yardım gösteriş için yapmaz. Öyle ki sağ elinin verdiği sol eli duymaz.
- ✓ Yönettiği ve birlikte çalıştığı kişilere insaf ve merhametli davranır.
- ✓ Kimseye haksızlık etmemek için titiz davranır.
- ✓ Taraf tutmaz. Haksız olan çok yakını da olsa haklı olanın yanında yer alır.

“Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda babı yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rızaya ile yapılan ticaretle olursa başka. Kendinizi helâk etmeyin. Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir.”
(Nisâ Suresi, 29)

g g g g g g

“Şüphesiz Rabbimiz Allah’tır deyip sonra da dosdoğru olanlara hiçbir korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Onlar cennetliklerdir. Yapmakta olduklarına karşılık orada sürekli kalacaklardır.”
(Ahkâf Suresi, 13-14)

- ✓ Allah'ın adaletli olduğunu bilir ve ona güvenir.
- ✓ Kimseyi kandırmaz. Peygamber Efendimiz (a.s.) "Aldatan yahut zarar veren yahut hile yapan bizden değildir." buyurmuştur (Kenzü'l-Ummal, 7825).
- ✓ Verdiği sözde durur. Asla yalan söylemez.
- ✓ Komşusu açken tok yatmaz.
- ✓ Hastaları ziyaret eder.
- ✓ Yetimleri korur ve gözetir.

Değerlendirme Sorular:

1. Sorumluluğu herkesin bir başkasına yüklediği bir olay yaşadınız mı? Ne gibi sorunlar ortaya çıktı?
2. Çevrenizde "Bana ne, başkaları düşünün." demeden bireysel ve toplumsal sorumluluklarını yerine getiren kişiler var mı? Bu kişilerin toplum hayatına katkıları üzerine arkadaşlarınızla tartışınız.

Herhangi Birine Çıkar

Öykümüz Herkes, Birisi, Herhangi Biri ve Hiç Kimse adlı dört kişi hakkındadır.

Yapılması gereken önemli bir iş vardı ve Herkes, Birisi'nin bu işi yapacağından emindi. Gerçi işi Herhangi Biri de yapabilirdi, ama Hiç Kimse yapmadı. Birisi buna çok kızdı, çünkü iş Herkes'in işiydi. Herkes, Herhangi Biri'nin bu işi yapabileceğini düşünüyordu; ama Hiç Kimse, Herkes'in yapamayacağını farkında değildi. Sonunda Herhangi Biri'nin yapabileceği bir işi, Hiç Kimse yapmadığı için Herkes, Birisi'ni suçladı.

Hız. Ömer'in Adaleti

Hız. Ömer halife olduğu dönemde bir akşam çalşıyordu. O esnada bir misafiri geldi ve oturup sohbet etmeye başladı. Hız. Ömer hemen ayağa kalktı ve yanmakta olan mumu söndürüp başka bir mum yaktı. Misafiri şaşkın gözlerle Hız. Ömer'e bakıyordu. Hiçbir şey anlamamıştı. Dayanamayıp sordu:

"O da mum, diğeri de mum. <kisi de aynı şekilde aydınlık veriyor. Niye birini söndürüp de ötekini yaktın?"

Hız. Ömer'in cevabı şu oldu:

"Söndürdüm mum, milletin parası ile alınmıştı. Özel işlerimi yaparken, arkadaşlarımla sohbet ederken onu kullanmaya hakkım yok. Bunun için o mumu söndürdüm ve kendi paramla aldım mumu yaktım."

1. Metne göre adaletsizlik olarak adlandırılan davranış nedir?
2. Küçük bir ihmalin adaletsizliğe yol açabileceği durumlar yaşadınız mı? Bir örnek veriniz.
3. Metni göz önünde bulundurarak bir adalet tanımı yapmaya çalışınız.



Yardımlaşma insanlar arasındaki toplumsal ilişkileri nasıl etkiler?

Arkadaşlarınızla tartışınız.

Çevremizdekileri yardımsever olmaya teşvik etmek için neler yapabiliriz?

Arkadaşlarınızla tartışınız.

*Yalan söylememek, güler yüzlü olmak
bir Müslüman'ın çevresine karşı sorumluluklarındandır.
Siz de Müslümanların çevresine karşı sorumluluklarından
beş tanesini yazınız.*

*"Müslüman,
Müslüman'ın
kardeşidir.
Ona hainlik etmez,
onu yaralamaz,
küçük düşürmez."*
(Buhari, Mezalim, 3)

g g g g g g

*"Mümin,
insanlarla uyuşan
ve insanların da
kendisi ile
uyuşabildiği
kimsedir.
Yakınlık kurmayan
ve kendisi ile de
yakınlık
kurulamayan
insanda
hayır yoktur."*

(Ahmed bin Hanbel, 4/271)

*Peygamber
Efendimizin (a.s.)
bize öğrettiklerinden:*

Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse
Allah da onun ihtiyacını giderir.



Kim bir Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa
Allah da onu kıyamet gününün
sıkıntısından kurtarır.



Kim bir Müslümanı giydirirse Allah da onu
kıyamet günü giydirecektir.

(Ebu Davud, Edeb, 46)

Herkes Yardım Edecek Güçtedir

Okulun duvarlarında ve panolarda boş yer kalmamıştı. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu geçen hafta komşu şehirde yaşanan deprem felâketine duyarlılığı artırmak için bütün okulu afişlerle donatmıştı. Öğrenciler, bu afette evleri yıkılan, yakınlarını kaybeden, yaralanan, aç ve susuz kalan insanlara yardım etmek için çalışıyorlardı. Sık sık “Herkes yardım edecek güçtedir.” sloganı duyuluyordu. Hüseyin bu sözün doğru olmadığını düşünüyordu. Ona göre ihtiyaç olanlara yardım edebilmek için zengin olmak gerekirdi. Babası öldükten sonra ailesinin maddî durumu bozulan Hüseyin’in yardım kampanyasına verecek parası yoktu.

Kampanya üç gün sürmüştü. Sonunda toplanan eşyalar kamyonlara taşınmak üzere hazırlanıyordu. Hüseyin çekinerek elindeki paketle kamyonun yanına yaklaştı. Okul kapısında Osman’la karşılaştı. Osman, Hüseyin’in yakın arkadaşıydı. Onun da maddî durumu iyi değildi. Günlük temizliğe giden annesiyle birlikte yaşıyordu. Kamyona eşyaları taşırken hayli yorulmuştu. Osman, Hüseyin’i görünce elindeki paketi sordu: “Ne gönderiyorsun deprem bölgesine?” Hüseyin cevap verdi: “Bu benim çocukluk yorganım. Annem ben doğunca diktirmiş. Kullanmak hiç nasip olmamış. Onun hatırası diye saklıyordum. Deprem bölgesinde çadırlarda kalan çocuklar kim bilir ne kadar üşüyorlardır, değil mi Osman? Artık bu yorgan ihtiyaç olan birisini ıstacak. Aslında oraya büyük yardımlar gitmeli. Böyle benimki gibi önemsiz şeyler değil.”

Osman, arkadaşına şöyle karşılık verdi: “Hiç de önemsiz olduğunu düşünmüyorum. Yardımın büyüü küçüü yoktur. Yapılan her şey yerini ve karşılığını bulur. Benim verecek bir yorganım bile yok, ama yardım edemeyeceğimi düşünmedim. Öyle düşünseydim eşyaları paketleyen, kamyona taşıyan bir kişi eksik olacak; bu yüzden de kamyon belki de yola daha geç çıkacaktı. Ben, deprem bölgesine emeğim ve dualarımla yardım ediyorum.”



Ayşe Ne Yapmalı?

Şofben tüpünün parlaması sonucunda, Ayşe'nin sırt arkadaş Halide'nin elleri ve yüzü yanmıştı. Halide'nin ameliyatı için okulda para toplanıyordu. Eğer hemen eline ve yüzüne müdahale edilmezse yanık izleri kalabilirdi. Ayşe yedi aydır bilgisayar almak için para biriktiriyordu. Doğrusu ne yapacağını bilemiyordu. "Nasıl olsa birileri yardım eder." diye düşündü. Çünkü bilgisayar alması onun için çok önemliydi. Akı karmakarıştı.

Siz olsaydınız böyle bir durumda ne yapardınız? Hikayenin devamını yazınız.

Peygamber Efendimiz (a.s.), şöyle buyurur:

"Müslüman, Müslümanın kardeşidir.

Ona zulmetmez, onu tehlikede yalnız bırakmaz."

(Müslim, Birr, 58)

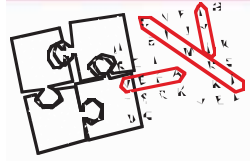
Kur'an'da Hz. Lokmân'ın oğluna şöyle nasihat ettiği aktarılır:

"Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa Allah onu çıkarıp getirir. Çünkü Allah en gizli şeyleri bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır."

(Lokmân Sûresi, 16)



Bu ayetle bağlantı olarak "yilik yap denize at, balık bilmezse Hâlık (Yaratan) bilir." Atasözümüzü arkadaşlarınızla tartışınız.



•	•	M		U	•	II		Y	E		M			S			L		
M		L	U	Z		M		S		U	M	U	N	M		T	M	U	
L	•		S		•		U	Y	U	•	S	•		F			L		
I	S	I			•	G	I	L	I	T		Y	V	S	G	F	•	•	
L	•	S	•	N	S		•	N	E		•	E	E	U	•	M	E	L	
I	I	I	•	E						•	•	S		K	L			Z	
S	N			Z		Y				•	M		E		•	H	C	E	•
	S	I				S	E	T	I	•	E			V	Y	N	K	S	U
		K				F	F	U		I	K	K			F		G	Y	
U				G	V	N			E	L	S	F		T				E	E
M				E	N		L			K	G		N		L	L		N	
L	K	K	F	Y	Y		S	M	F				Z		T		S	C	
U			L	G	M	C	I	E	S	M		F	N	L	N	K	L	E	
S	G	K	•	S	T	•	K					Y	N	Z		K		S	
I	E	M			L	V	L	I	E	J	K	I	S	•	L	E		U	
E		I	T	E	L				S					S	T	V	T		
•	II	F	K		K	N	I	M	Z	N	G		Z			F	X	•	
	F		S	N	•	Z	N	E	S			L		E	S	T	•		
I		E		S	F			T	K	F	F	•	I		E				

açksözlü
 adalet
 adil
 alçakgönüllü
 atılgan
 bencil
 cesaret
 cesur
 cimri
 cömert
 çekingen
 dayanışma
 doşru
 dürüst
 düzenbaz
 elisıkı
 emin

fedakar
 girişken
 gözüpek
 hayıseven
 hırs
 hilekar
 hoşgörü
 ihmalkar
 infak
 insaf
 istikrar
 kandırmak
 korkak
 merhamet
 mesuliyet
 nankör
 pısrık

sabır
 sadaka
 saıduyu
 sebat
 sorumlu
 şefkat
 tevekkül
 umursamaz
 vefa
 vicdan
 yalan
 yardımseven
 yişit
 zalim
 zekat
 zulüm

